

Тема 3. Правові основи організації студентського спорту в Україні

Мета вивчення теми: ознайомитися з особливостями нормативно-правового регулювання студентського спорту; проаналізувати актуальні проблеми правового забезпечення студентського спорту та визначити основні напрями вдосконалення цієї сфери.

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання

1. Нормативно-правові акти Міністерства освіти і науки України та Міністерства молоді та спорту України, які регламентують функціонування вітчизняного студентського спорту.

2. Актуальні проблеми та напрями вдосконалення правового регулювання студентського спорту.

Ключові терміни та поняття: *нормативно-правові акти, Міністерство освіти і науки України, Міністерство молоді та спорту України, Положення про студентський спорт, ліцензування освітньої діяльності у сфері фізичної культури, спортивні федерації студентів, Універсиада України, спортивні клуби при закладах вищої освіти, фінансування студентського спорту, підтримка обдарованої молоді, гармонізація законодавства, інтеграція в європейський спортивний простір, права та гарантії студентів-спортсменів, статус студента-спортсмена, державні програми розвитку студентського спорту, цифровізація управління студентським спортом.*

Методичні вказівки до вивчення теми

Вивчення *першого питання* передбачає зосередження уваги на системі нормативно-правових актів, які визначають організаційно-правові засади функціонування студентського спорту в Україні.

Зокрема, потрібно розглянути такі ключові документи, як:

✚ Закон України «Про фізичну культуру і спорт» – базовий нормативний акт, що регламентує державну політику у сфері фізичної культури та спорту, включаючи студентський спорт;

✚ Закон України «Про вищу освіту» – містить положення щодо інтеграції фізичного виховання та спорту в освітній процес;

✚ Положення про Всеукраїнські студентські спортивні ігри;

✚ накази та листи Міністерства освіти і науки України (МОН) щодо організації навчальної та позанавчальної спортивної діяльності;

✚ рекомендації Міністерства молоді та спорту України з розвитку масового студентського спорту та підтримки студентських спортивних клубів.

Зосередити увагу рекомендовано на взаємодії між вказаними профільними міністерствами, оскільки ефективне управління студентським

спортом неможливе без узгодження освітньої та спортивної політики.

Опрацювання питання передбачає ознайомлення з практикою реалізації державних програм, зокрема програм підтримки університетських команд, розвитку інфраструктури для занять спортом у закладах вищої освіти, та програм міжнародного співробітництва (наприклад, участь у Всесвітній універсіаді).

Важливо відзначити, що нормативна база є динамічною, і останніми роками спостерігається тенденція до активізації державної підтримки студентського спорту в контексті євроінтеграційних процесів і реалізації принципів здорового способу життя серед молоді.

Вивчення *другого питання* необхідно розпочати з ознайомлення з наявними проблемами, які гальмують розвиток студентського спорту.

До таких проблем належать:

- + фрагментарність та неузгодженість нормативної бази;
- + обмежене фінансування спортивних програм у ЗВО;
- + низький рівень мотивації студентів до занять спортом через відсутність стимулів і системної підтримки;
- + нерозвинена інфраструктура, відсутність належних умов для тренувань і змагань;
- + відсутність єдиного центру координації студентського спорту на державному рівні.

Розгляд питання вимагає усвідомлення важливості вдосконалення правових механізмів, що регламентують діяльність студентських спортивних клубів, статус студентського спортсмена, а також порядку проведення спортивних заходів.

Важливо відзначити, що одним із перспективних напрямів удосконалення є гармонізація українського законодавства із європейськими стандартами. Це, зокрема, передбачає:

- + прийняття спеціального закону або державної програми розвитку студентського спорту;
- + запровадження системи рейтингування та стимулювання університетів за рівнем спортивної активності;
- + підвищення ролі органів студентського самоврядування у формуванні спортивної політики;
- + активне залучення громадських організацій, федерацій та бізнесу до реалізації спортивних ініціатив у сфері освіти.

Опрацювання питання передбачає ознайомлення із прикладами кращих практик. Відтак потрібно проаналізувати досвід Польщі, Литви чи Франції, де студентський спорт інтегровано у національну стратегію фізичного виховання та здоров'я молоді.

Питання для самоконтролю

1. Яке значення мають нормативні акти МОН України у сфері студентського спорту?

2. Яку роль виконує Міністерство молоді та спорту України в розвитку студентського спорту?
3. Які повноваження має МОН щодо організації спортивних заходів серед студентів?
4. Назвіть приклади нормативно-правових актів, які регулюють діяльність студентських спортивних клубів.
5. Яким чином нормативні акти впливають на фінансування студентського спорту?
6. Назвіть основні механізми реалізації державної політики у сфері студентського спорту, передбачені нормативними актами.
7. Чому недостатнє фінансування є проблемою для розвитку студентського спорту?
8. Як впливають міжнародні стандарти на вдосконалення правового регулювання студентського спорту в Україні?
9. Чому важливо забезпечити прозорість і підзвітність при реалізації спортивних проєктів для студентів?
10. Які напрями міжнародного співробітництва можуть допомогти у вирішенні актуальних проблем студентського спорту в Україні?
11. Які пропозиції щодо вдосконалення нормативної бази у сфері студентського спорту існують на сьогодні?
12. Які інституційні зміни можуть сприяти ефективнішому правовому регулюванню студентського спорту?
13. Яке значення має розвиток студентських спортивних ліг і федерацій для вдосконалення системи студентського спорту?
14. Перерахуйте недоліки, які існують у законодавчій базі студентського спорту.

Тести

1. Який орган затверджує нормативні акти для регулювання студентського спорту в Україні?
 - а) Верховна Рада України;
 - б) Міністерство охорони здоров'я України;
 - в) Міністерство освіти і науки України та Міністерство молоді та спорту України;
 - г) Олімпійський комітет України.
2. Хто затверджує державні стандарти фізичного виховання у ЗВО?
 - а) Кабінет Міністрів України;
 - б) Міністерство фінансів України;
 - в) Міністерство освіти і науки України;
 - г) Національний олімпійський комітет України.
3. Укажіть основну проблему правового регулювання студентського спорту в Україні?
 - а) занадто багато змагань;
 - б) недостатнє фінансування;

- в) перенавантаження студентів тренуваннями;
- г) відсутність спортивних залів.

4. Чи існує потреба в оновленні нормативних актів для студентського спорту?

- а) ні;
- б) так;
- в) лише в окремих ЗВО;
- г) тільки на вимогу студентів.

5. Який напрям удосконалення регулювання студентського спорту є пріоритетним?

- а) зменшення кількості спортивних секцій;
- б) створення національної системи студентських ліг;
- в) відмова від обов'язкової фізкультури;
- г) залучення виключно професійних спортсменів.

6. Що може стимулювати активність студентів у спорті на нормативному рівні?

- а) скасування змагань;
- б) введення штрафів за неучасть;
- в) система державних та університетських стипендій;
- г) обов'язкові позанавчальні заходи.

7. Чи варто передбачити співпрацю між Міністерством освіти і науки України і Міністерством молоді та спорту України на законодавчому рівні?

- а) ні;
- б) так;
- в) лише за умови потреби;
- г) це питання не є актуальним.

8. Чи потребує законодавче закріплення статусу студентських спортивних клубів?

- а) ні;
- б) так;
- в) лише для державних ЗВО;
- г) лише для приватних ЗВО.

9. Чи є проблема відсутності спеціалізованої підготовки тренерів для студентських команд?

- а) ні;
- б) так;
- в) лише в приватних ЗВО;
- г) в окремих регіонах.

10. Яка ключова зміна необхідна у правовому регулюванні студентського спорту?

- а) заборона комерційних змагань;
- б) визначення студентського спорту як окремого сегмента в законодавстві;
- в) скорочення кількості видів спорту;
- г) виключення студентського спорту зі сфери освіти.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. ✍ Складіть перелік зацікавлених сторін у реформуванні студентського спорту.

Завдання 2. ✍ Складіть та заповніть інтегровану таблицю: актуальні проблеми + напрями вдосконалення + відповідальні органи за реалізацію.

Приклад:

<i>Актуальні проблеми</i>	<i>Напрями вдосконалення</i>	<i>Відповідальні органи за реалізацію</i>
Відсутність єдиної законодавчої бази щодо студентського спорту	Розробка та ухвалення окремого Закону України «Про студентський спорт»	Верховна Рада України, Міністерство молоді та спорту України
Недостатнє фінансування студентських спортивних заходів		
Низький рівень мотивації студентів до занять спортом		
Відсутність єдиної системи змагань серед студентів на національному рівні		
Низький рівень професійної підготовки тренерів для студентських команд		
Слабка інтеграція студентського спорту в міжнародні змагання		
Відсутність нормативів і стандартів для студентських спортивних програм		

Завдання 3. ✍ Порівняйте компетенції Міністерства освіти і науки України і Міністерства молоді та спорту України в питаннях студентського спорту.

Завдання 4. ✍ Складіть перелік основних проблем, які пов'язані з правовим регулюванням студентського спорту.

Завдання 5. ✍ Підготуйте таблицю: стратегічні напрями реформ – очікувані результати – шляхи підвищення результативності реформ.